Soğuk Bekletme (Pad-Batch) Metoduyla Selülozik Elyafın Boyanması*

Nursel AROMA
Akayteks A.Ş. Genel Müdürü BURSA

Soğuk bekletme metoduyla selülozik elyafın boyanması, son yıllarda pamuklu kumaş kullanımının artmasıyla artış göstermiştir. Tabii bu metodun asıl tercih sebebi, metodun basit, ekonomik, iyi renk tekrarlanabilirliği ve esnek oluşudur. Bu metodun uygulanabilmesi için çok iyi bir sıkma fularına ve dok sarma tertibatına ihtiyaç vardır. Boyanacak olan kumaşın ön hazırlığının çok iyi yapılmış olması, soğutulmuş ve çok iyi emici özellikte olması gerekir. Daha sonra kumaş boya ve alkali ihtiva eden fulardan geçirilir, fazlası sıkılır ve kumaş doka sarılır, üzeri bir naylonla sıkıca örtülür. Boya ve rengin durumuna göre 24 saat kadar yavaşça döndürülerek bekletilir. Boyanın fiksesi tamamlandıktan sonra, kumaş yıkanır ve fikse olmamış boya kumaştan uzaklaştırılır.

COLD PAD-BATCH DYEING OF CELLULOSIC FABRICS

In recent years, the increase of using cotton fabrics shows an increase of dyeing cellulosic fabrics by cold pad-batch method. Usually, main preference of the method is the simplicity, economy, reproducibility and flexibility of the process. The only requirements for dyeing are a good quality pad mangle and a mechanism for batching the fabric. The fabric must be very well prepared before dyeing. Hence, cold and dry prepared fabrics are passed through a solution of dyestuff and alkali and the excess liquor expressed from the fabrics by a mangle. The fabric is batched and covered with a nylon sheet. Then it rotates slowly up to 24 hours depending on color and the nature of selected dye-stuffs. Following fixation, any unfixed dye will be washed off.

1. GİRİŞ

1950'den bu yana pamuklu dokuma mallarında soğuk bekletme metodu en çok uygulanan yöntemdir. Daha sonraki yıllarda, değişik yapıdaki reaktif boyaların devreye girmesiyle selülozik elyaf boyamadaki önemi artmış ve bir çok firma tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Piyasada, özellikle pamuk boyayıcılarının soğuk bekletmeyle boyamayı tercih etmelerinin bir çok nedeni vardır. Şimdi sırayla bunları gözden geçirelim.

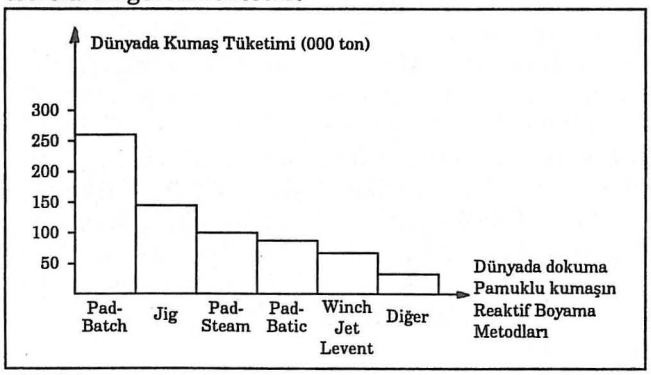
Bir çok boyama yapan firma son zamanlarda renk başına verilen siparişlerin azlığından şikayet etmektedirler. Bugün Avrupa'da bir boyahanede renk başına düşen sipariş miktarı 2000 m'den fazla değildir. Aynı zamanda pamuk elyafının tabii özelliklerinden dolayı, %100 pamuklu kumaşın kullanımı artmıştır. Bugün de görmekteyiz ki günlük yaşantımızda rahat ve spor giyecekler resmi kıyafetlere tercih edilmekte ve hatta iş günlerinde kullanışlı ve rahat iş giysilerinin randıman artırdığı dahi söylenmektedir. Bütün bu faktörler pamuklu kullanımı ve modada parlak reaktif renklerin artmasına neden olmuş ve dolayısıyla düz boyacıların soğuk bekletme metoduyla boyamayı tercihlerine neden olmuştur.

Son yıllardaki spor ve rahat giyime artan rağbet, pamuklu örgü malların kullanımında da artış göstermiştir. Dolayısıyla örgü malı boyacıları da Pad-Bacth (soğuk bekletme yöntemi) boyamaya yönelmişlerdir.

Netice olarak özetlersek, aşağıdaki kumaş tipleri Pad-Batch boyamaya uygundur:

-%100 pamuklu dokuma,
-%100 viskon,
-pamuklu havlu,
-kadife,
-pamuk ve polyester-pamuk örgü malları

Dokuma mallarının boyanmasında Pad-Batch boyamanın önemini aşağıdaki tabloda görmemiz mümkündür. Diyebiliriz ki pamuklu dokuma mallarının reaktif boyamasında Pad-Batch en çok uygulanan yegane metod olarak görülmektedir.

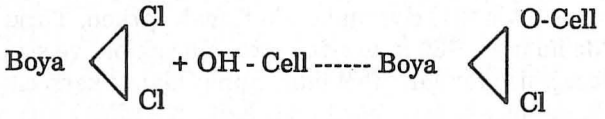

Şekil 1.

2. PROSESİN PRENSİPLERİ

Piyasada Pad-Batch boyamada kullanılacak bir çok tip reaktif boya mevcuttur. bu boyalarla selüloz elyafı arasındaki reaksiyonlara örnek verebiliriz.

*

diklorotriazin (Procin MX)

* 1-3 Mayıs 1991'de MMO Bursa Şubesi'nce Bursa'da düzenlenen Tekstil Terbiyesinde Son Gelişmeler Semineri'nde sunulmuştur.